

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

Kérdések az ügyvédi műhiba perek kapcsán jogesetek elemzése alapján

Szerző:

dr. Hodosy Annamária

Budapest, 2020.03.30.

„Nihil est tam perfectum, quod non habeat defectum.”

/ „Nincs oly tökély, hogy benne egy kis hiba ne lenne.”/

Az ügyvédi tevékenységről 2017. évi LXXVIII. törvény 10. § szerint az ügyvéd a tevékenysége körében okozott kár megtérítéséért a Polgári Törvénykönyv (Ptk.) rendelkezései szerint felel. A Ptk. szerinti felelősség azt jelenti, hogy az ügyvéd a teljes magánvagyonával felelős az általa hivatása gyakorlása során okozott károkért.

Az ügyvédi törvény tehát előírja: az ügyvéd az ügyvédi tevékenysége körében okozott károk megtérítésére köteles felelősségbiztosítási szerződést kötni és azt ügyvédi tevékenységének teljes tartama alatt fenntartani. Ez azt jelenti, hogy senki sem folytathat ügyvédi praxist érvényes felelősségbiztosítási fedezet nélkül. Tagjainak felelősségbiztosítási kötvényeit a Budapesti Ügyvédi Kamara ellenőrzi és nyilvántartja.

A felelősségbiztosítási fedezet legkisebb mértékét a Magyar Ügyvédi Kamara szabályzata írja elő (9/2017. MÜK szabályzat). Az azonban már az ügyvédre van bízva, hogy - amennyiben nagy rizikóval járó tevékenységeket végez, mint pl.: jelentős értékű és bonyolult üzleti tranzakciókhoz vagy ingatlanügyekben nyújtott tanácsadás stb. - sokkal jelentősebb összegű felelősségbiztosítást kössön. Ennek célja természetesen az, hogy mind az ügyvéd, mind ügyfele biztosak lehessenek abban: egy esetlegesen bekövetkező, az ügyvéd tevékenységével összefüggő káresemény sem az ügyvédet, sem ügyfelét nem teszi anyagilag tönkre, és a biztosítás fedezi a tényleges károkat.

Az ügyvéd, ügyfele kérésére tájékoztatást ad felelősségbiztosítási fedezetének mértékéről. Ilyen szakmai felelősségbiztosításokat az ügyvédek, saját választásuk szerint, akár a maguk által létrehozott Magyar Ügyvédek Kölcsönös Biztosító Egyesületénél vagy más általános profilú biztosítótársaságnál köthetnek.

Ügyvédi tevékenység körében okozott károk csoportosítása:

1) Megbízási szerződés ellenére nem, vagy nem megfelelően (szakszerűtlenül) jár el a jogi képviselő

A Budai Központi Kerületi Bíróság **14.P.XI.20.132/2008/18.** számú határozata szerint az ügyvéd a vele megbízási jogviszonyban álló ügyfele közvetlen költségeinek megtérítéséért felelősséggel tartozik, amennyiben a létrejött megbízás ellenére nem indítja meg a pert ügyfele képviselőjében.

A Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság a **16.P.24.357/2015/20.** számú ítéletével elutasította a felperes kártérítés iránti igényét. A történeti tényállás alapján a felperes 2004 októberétől 2007. október 19-éig GYES-en volt. A felperes férje ugyanennél a cégnél 2003. április 15-étől szintén munkaviszonyban állt. A felperes férje és a munkáltató megállapodtak abban, hogy a munkáltató vállalja, hogy a felperes GYES-ről való visszatérése után legalább 12 hónapon keresztül foglalkoztatottságot biztosít a felperes részére. A megállapodást az alperes ügyvédként ellenjegyezte. A munkáltató 2007. október 16-án kelt levélben közölte a felperessel, hogy korábbi munkaköre a feladatok átszervezését követően megszűnt, erre tekintettel a munkaviszonyát meg kívánja szüntetni, közölte továbbá, hogy a felperes férjével 2005. május 4-én kötött megállapodás felperes továbbfoglalkoztatásra vonatkozó részét nem tudja figyelembe venni, mivel a munkáltató és a munkavállaló közötti megállapodás érvényesen nem tartalmazhat más munkavállaló munkaviszonyára vonatkozó rendelkezést. A munkáltató ezt követően 2007. november 12. napján kelt és a felperes által ugyanezen a napon átvett levélben a felperes munkaviszonyát 2007. november 25-étől számított felmondási idővel 2008. január 18. napjára rendes felmondással felmondta. A munkáltató ezt követően 2007. november 12. napján kelt és a felperes által ugyanezen a napon átvett levélben a felperes munkaviszonyát 2007. november 25-étől számított felmondási idővel 2008. január 18. napjára rendes felmondással felmondta. A felperes munkaügyi pert kezdeményezett. A keresetet a Pest Megyei Munkaügyi Bíróság 4.M.1631/2007/4. sorszámon hozott ítéletével elutasította. Ezt az ítéletet a Pest Megyei Bíróság 8.Mf.22.584/2008/3. sorszámú ítéletével helyben hagyta. Az első és másodfokú eljárásban a felperes jogi képviselőjeként az I. r. alperes járt el. A felperes ezt követően meghatalmazást adott dr. Esösi Béla ügyvédnek, hogy a jogerős ítélettel szemben felülvizsgálati kérelmet terjesszen elő. A felülvizsgálati kérelemben a felperes sérelmezte azt is, hogy a munkáltató felmondása az Mt. 90. § (1) bekezdés e) pontjába

ütközött, mivel 2007. november 19-éig a GYES-ről történt visszatérést követően felmondási védelem alatt állt, a rendes felmondásról szóló intézkedését pedig a munkáltató 2007. november 12-én adta át. A felülvizsgálati kérelem folytán meghozott Mfv.I.10.146/2009/5. sorszám alatti ítéletével a Legfelsőbb Bíróság a Pest Megyei Bíróság ítéletét helyben hagyta. Kifejtette az ítélet indokolásában, hogy a felperes sem az I. sem a II. fokú eljárásban nem hivatkozott arra, hogy a felmondása felmondási tilalomba ütközött, ezért ennek vizsgálatára a felülvizsgálati eljárásban nem kerülhetett sor.

Ezt követően a felperes a munkaviszonya megszüntetése jogellenességének megállapítása iránt ismét pert indított, az újabb keresetlevelet azonban a Pest Megyei Munkaügyi Bíróság 11.M.1214/2010. számon idézés kibocsátása nélkül elutasította, tekintettel arra, hogy ugyanazon munkáltatói intézkedés jogellenességének megállapítása iránt korábban a bíróság már jogerős ítéletet hozott, így újabb per indításának ebben a tárgyban már nincsen helye. A Budapest Környéki Törvényszék, mint másodfokú bíróság 8.Mf.24.541/2011/2. számú végzésével az elsőfokú végzést helyben hagyta. A felperes a kártérítés iránt indított perben azzal érvelt, hogy kétséget kizáróan megállapítható, hogy ha az alperes az ügyvédtől elvárható körültekintéssel járt volna el, és hivatkozott volna a munkáltató felmondásának a védelmi idő megsértésében álló jogellenességére, a bíróságnak az Mt. 100. §-a alapján a felperes javára kellett volna döntenie. Az alperes azonban nem az ügyvédtől általában elvárható körültekintéssel látta el a feladatát, ez által a felek között létrejött megbízási szerződést megszegte, azt hibásan teljesítette, amivel a felperesnek jelentős kárt okozott, amit köteles megtéríteni.

Az alperes azzal védekezett, hogy az ügyvéd kártérítési felelősségét azonban nem alapozza meg, ha a bíróság a keresetet elutasítja. Másrészt a felperesnek azt is bizonyítania kellene, hogy kétséget kizáróan a felperes pernyertességéhez vezetett volna, ha a munkaügyi perben a keresetet a jelen ügyben a felperes által kifejtett indokokra alapítja, ilyet azonban egyik, a keresethez csatolt határozat sem állapított meg. Hangsúlyozta, hogy ez utóbbi bizonyítása álláspontja szerint nem is lehetséges, ugyanis ehhez egy úgynevezett árnyékpert kellene lefolytatni, amelyre a jelen eljárásban nincsen már lehetőség.

Az elsőfokú bíróság - indoklása szerint - a bizonyítási eljárás lefolytatását követően arra a meggyőződésre jutott, hogy jelen ügyben hiányzik a kártérítési felelősség első eleme, azaz az alperesi

jogellenes magatartás. A bíróság megítélése szerint az alperes akkor követett volna el szerződésszegést, ha kifejezetten abban állapodtak volna meg a felek, hogy a keresetet a felmondási tilalomba ütköző felmondással indokolják. Azonban a felperes és a tanúként kihallgatott férje is kifejezetten úgy nyilatkozott, hogy nem beszélték meg az alperessel, hogy milyen indokok alapján indítsa meg a pert, ezt teljes mértékben rábízták az ügyvédre, mivel megbíztak a szakértelmében. A bíróság álláspontja szerint pedig önmagában az, hogy az alperes saját hatáskörben úgy ítélte meg, hogy a kereset általa megjelölt indokai megalapozzák a felperes pernyertességét, a bíróság viszont az alperes jogi álláspontját nem osztotta, nem tekinthető kártérítési felelősséget megalapozó, szerződésszegő, és ennek folytán jogellenes magatartásnak. Az indokolásban foglaltak szerint A jogellenes magatartáson kívül a kártérítési felelősség elemei közül az okozati összefüggés is hiányzott jelen ügyben. A felperes állította ugyan, hogy a kereset általa megjelölt indokra alapítása teljes bizonyossággal a felperes pernyertességét eredményezte volna, a bíróság azonban ezt az álláspontot nem osztotta mivel a felperes esetében a védettségi idő 2007. november 19-én telt el, a jogviszonya megszüntetésére irányuló munkáltatói intézkedést vele 2007. november 12-én közölték, a felmondás pedig 2007. november 25-étől számított felmondási idővel 2008. január 18. napjára szólt. A felmondás szerint a munkáltató álláspontja az volt, hogy a felperest megillető védettséget előíró jogszabályoknak a felmondásnak ez a módja megfelelt. Ellenben a felperes szerint a védelmi időn belül közölt felmondás mindenképpen jogszabálysértő. Mindezek alapján, amennyiben a felperes a keresetet a felmondási tilalomba ütköző munkáltatói intézkedésre alapítja, a munkaügyi perben eljáró bíróságnak abban a kérdésben kellett volna állást foglalnia, hogy sérti-e az akkor hatályos Mt. 90. § (1) bek. e) pontját, ha a védettség időtartama alatt közlik a felmondást a munkavállalóval, azonban a felmondási idő kezdetét úgy jelölik meg, hogy az már a védettség elteltét követő időszakra esik. A bíróság megítélése szerint ennek a kérdésnek az eldöntése bírói mérlegelés alapján lehetséges, hiszen a törvény felmondáskor hatályos szövegéből egyértelmű válasz nem olvasható ki. Jelen perben pedig már nem lehetséges annak megállapítása, hogy a munkaügyi jogvitában eljáró bíróság a kérdés mérlegelését követően milyen tartalmú döntést hozott volna.

A Fővárosi Törvényszék, mint másodfokú bíróság a **43.Pf.637.733/2016.** számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét eltérő indokokkal helybenhagyta. Indokolásában rámutatott arra, hogy a Ptk. 474. §-a szerint minősülő szerződés kötelezettje - mint amilyen az alperes is - a perbeli jogi képviselőt materiális szolgáltatás híján hibásan teljesíteni nem tud(hat)ja, így a Ptk. 310. §-ára alapított, a hibás

teljesítésből eredő kár megtérítése iránti kereseti kérelem eleve nem lehetett alapos. A polgári jogi kártérítési felelősség első és legalapvetőbb eleme a kár, ezért elsőként azt kellett vizsgálni, hogy van-e a felperesnek bizonyított kára. A felperes káraként elmaradt hasznot állított, ezért a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján azt kellett bizonyítani, hogy a felmondási tilalomra hivatkozás mellett lefolytatott munkaügyi perben kétséget kizáróan pernyertes lett volna, tehát munkáltatóját mindenképpen marasztalják 4.932.132 forintban. A felperes kétséget kizáró teljes pernyertességét azonban cáfolja egyrészt az, hogy az elsődleges kereseti kérelme a tovább foglalkoztatására, nem pedig 12 havi átlagkeresete megtérítésére irányult, másrészt az elsődleges kereset alaptalansága esetén vizsgálendő eshetőleges kereseti kérelem ugyan 12 havi átlagkereset megfizetését célozta, az azonban az Mt. 100. § (4) bekezdése értelmében nem garantált, hanem a jogsértés és következményei súlyát szem előtt tartó bírói mérlegelés függvénye. Az elsődleges kereset alapossága esetén tehát fel sem merül az elmaradt jövedelem, mint későbbi kár kérdése, az eshetőleges kereset jogalapjának fennállása esetén pedig mérlegelés tárgya. Mindezekre tekintettel a felperes nem bizonyította a kárát, így az alperes felróható kötelezettségszegését vagy annak hiányát vizsgálni nem kellett.

Az ügyvédi kártérítési felelősség elvi síkon annak ellenére fennállhat, hogy a megbízási jogviszony nem eredmény-, hanem gondossági kötelem, és ennek bizonyítása nem ún. árnyékper lefolytatása útján lehetséges, hanem annak igazolásával, ha a perbeli képviselőt ellátó ügyvéd az Ütv.-ből, illetve a megbízási szerződésből fakadó kötelezettségét nem teljesíti, vagy olyan mértékben szegi meg, hogy ügyfele képviselője, illetve a számára adott jogi tanács a legalapvetőbb vonatkozó jogi hivatkozásokat is mellőzi. Létezik tehát az elmulasztott, illetve a negligens vagy szakszerűtlen ügyvédi tevékenységnek az a határa, amely kártérítési felelősséget alapoz meg, ellenkező esetben az Ütv. 3. § (2) bekezdésében, 5. §-ában, továbbá a 10. § (1) bekezdésében foglaltak teljes mértékben kiüresednének. A kártérítési felelősséget megalapozó ügyvédi tevékenység ugyanakkor nem azonosítható azzal, ha a perbeli képviselőt ellátó ügyvéd jogi álláspontját az eljáró bíróság nem osztja.

Kártérítési felelősséget alapozhat meg ekként akár az a perbeli ügyvédi képviselő is, amely egy munkaviszony rendes felmondással való megszüntetése folytán az Mt. vonatkozó legalapvetőbb rendelkezéseire történő hivatkozást nélkülözi és amely ezért a képviselt személy pervesztességére vezet. Ez azonban a jelen perben nem volt vizsgálendő.

A Kúria a Pfv.V. 20.864/2017/5. számú ítéletében a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria a Ptk. 311/A. §-ában foglaltakra tekintettel nem értett egyet a másodfokú bíróságnak a hibás teljesítést a megbízási szerződés esetében kizáró jogi álláspontjával. A nem dolog szolgáltatására irányuló szerződés típusának és a vállalt kötelezettségek természetének megfelelően lehetőség van a hibás teljesítés jogkövetkezményeire vonatkozó szabályok alkalmazására. A másodfokú bíróság ugyanakkor azt helyesen állapította meg, hogy a jelen esetben a felperes által előadott ténybeli alapon nem áll fenn az alperes kártérítési felelőssége.

A felperes az elsőfokú eljárás során az alperes károkozó magatartásaként azt jelölte meg, hogy a munkaügyi perben nem hivatkozott a felmondási védelem munkáltató általi megsértésére. Az volt a jogi álláspontja, hogy amennyiben az alperes erre alapította volna a munkáltató felmondásának jogellenességét, a munkaügyi perben a bíróság helyt adott volna a 4.932.132 forint megfizetésére irányuló keresetnek. A felperes az alperes jogellenes magatartása körében a másodfokú eljárás során a Pp. 235. § (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel új tényt nem állíthatott és a kártérítési keresetét a felülvizsgálati kérelemben sem helyezhette más ténybeli alapra. A jogerős ítélet csak olyan kérdésben támadható felülvizsgálati kérelemmel, amely az első- és másodfokú eljárásnak is tárgya volt. Amely kérdéssel a korábban eljáró bíróságok erre irányuló kérelem hiányában nem foglalkozhattak, azzal kapcsolatban jogszabálysértést sem követhettek el.

A felek között a perben nem volt vitás, ezért nem szorult bizonyításra, hogy a felmondási védelem megsértésére való hivatkozás lehetőségére az alperes nem hívta fel a figyelmet, a felperes pedig nem utasította arra, hogy a munkaügyi perben mire alapozza a munkáltató felmondásának jogellenességét. Az alperes maga dönthette el, mi legyen a felperes jogállítása a munkaügyi perben. A tényállítást illetően pedig az alperes nem vitásan a munkaügyi bíróságon mindazt előadta, melyet a felperes vele közölt és a jelen perben tett nyilatkozata szerint az ügyben jelentőséggel bírhatott. A jelen perben a felperes nem állította, hogy a munkaügyi bíróság döntésére irányuló kereseti kérelmet az alperes nem a megbízásának megfelelően terjesztette elő. A felperes személyes nyilatkozata és házastársának tanúvallomása szerint is a megbízás arra vonatkozott, hogy az alperes forduljon bírósághoz a felperes munkaviszonyának helyreállítása végett (Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 16.P.24.357/2015/13.

számú jegyzőkönyv). Mindezekre tekintettel a jogerős ítélet nem sérti a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott eljárásjogi rendelkezéseket.

A munkaügyi perben a megbízásnak megfelelően előterjesztett elsődleges kereset a felperes továbbfoglalkoztatására irányult. A felülvizsgálati kérelemben foglaltakkal ellentétben a munkaviszony jogellenes megszüntetésének jogkövetkezményét a munkaügyi bíróság kérelemre alkalmazza. Kereseti kérelem hiányában a bíróság nem ítélt meg a felperesnek elmaradt munkabért. A munkáltató 4.932.132 forintban való marasztalására csak a másodlagos kereset irányult, amely nem került volna elbírálásra, ha alapos az elsődleges kereset. Az Mt. 100. § (3) bekezdése szerint, ha a munkáltató intézkedése felmondási védelemben [Mt. 90. § (1) bekezdés] ütközik, nem alkalmazható a (2) bekezdésben foglalt azon rendelkezés, mely szerint a munkáltató kérelmére a bíróság mellőzi a munkavállaló eredeti munkakörbe történő visszahelyezését, ezért a felperes munkaügyi perében az Mt. 100. § (4) bekezdésében foglalt alkalmazása nem merülhetett volna fel. A munkáltatóval szembeni követelés jogalapja ugyanakkor eldőlt a munkaügyi perben és a döntés a felperesre nézve vagyoni hátránnyal járt, ezért nem állítható, hogy nem érte kár.

A munkaviszony védelmi idő alatti rendes felmondással történő megszüntetésére való hivatkozás elmulasztása abban az esetben alapozhatná meg a munkaügyi perben képviselőt ellátó ügyvéd kártérítési felelősségét, ha a rendelkezésére álló tények alapján a munkáltató nyilvánvalóan megszegte a felmondási tilalmat, intézkedése (a közölt felmondó nyilatkozata) a felmondási védelemben ütközött. A felperes a jelen perben azzal érvelt, hogy a védelmi idő alatt történt a munkaviszonyának megszüntetése. Ez az állítása azonban nem tényyszerű. A felmondási védelem az esetében az Mt. 90. § (1) bekezdés d) pontjára tekintettel 2007. október 19-ig tartott, a felmondási idő pedig az Mt. 90. § (2) bekezdés b) pontja alapján a 30 nap elteltével kezdődhetett. A munkáltatója olyan felmondást közölt, mely szerint a felmondási idő 2007. november 25-től vette kezdetét. A felperes tehát a szülési szabadságának leteltét követő 30 napon belül nem állt felmondás alatt, ezért megalapozatlanul róta fel az alperesnek, hogy a munkaügyi perben a keresetet nem alapította a munkáltatói intézkedés felmondási védelemben ütközésére.

2) Téves jogi tájékoztatás nyújtása az ügyfél számára

Fővárosi Bíróság, mint másodfokú bíróság **56.Pf.638.462/2010/4.** számú ítéletében kimondta, hogy az alperes ügyvéd a perbeli képviselő ellátása során tájékoztatási kötelezettségének nem tett eleget, mivel az elévülés szabályáról való szakszerű felvilágosítást elmulasztotta, holott a perben részben erre is hivatkozott. Mivel felperes, amennyiben az elévülés szabályainak tudatában lett volna, elkerülhette volna a perindítást, így nála a per során kifizetett költségek jelentkeztek kárként. A bíróság ítéletében az ügyvédet a szakértői díj, illetve a felperes általi megfizetésének napjától kezdődő késedelmi kamat megfizetésében marasztalta.

A Miskolci Városi Bíróság **12.P.24.878/2009/12.** számú ítéletében úgy határozott, hogy alperes ügyvéd felróható magatartást tanúsított, amikor a fellebbezési határidő számítási módjáról és annak lejártáról nem tájékoztatta megfelelően a felperest. A megbízási jogviszony megszűnését követően is köteles lett volna a halaszthatatlan intézkedéseket megtenni, amíg a megbízó az ügy további intézéséről gondoskodni nem képes. Tehát alperes magatartása jogellenes volt. A határidő túllépése miatt bekövetkezett nem vagyoni kár és a tájékoztatási kötelezettség elmaradása közti ok-okozati összefüggés szintén fennállt. Ebből kifolyólag a bíróság a felperes részére jogorvoslati jogának elvesztése miatt nem vagyoni kártérítést ítélt meg, valamint az új jogi képviselőnek kifizetett munkadíj, mint vagyoni kártérítés megfizetésére szintén kötelezte alperest.

A Szegedi Városi Bíróság **6.P.20.081/2003/5.** számú ítéletében úgy döntött, hogy amennyiben a jogi képviselő nem tájékoztatja ügyfelét arról, hogy jövedelmi viszonyaira tekintettel a perben személyes költségmentességre lenne jogosult, és erre irányuló kérelem beterjesztésére csak a másodfokú eljárás során kerül sor, úgy az elsőfokú eljárásban az ügyfél terhére kirótt illeték megfizetéséért a jogi képviselő kártérítési felelősséggel tartozik.

3.) Okiratszerkesztési hibák

Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság **15.P.23.406/2012/29.** számú ítéletével a felperes kártérítés iránt indított perben a felperes keresetének helyt adott. A Fővárosi Törvényszék, mint másodfokú bíróság a **43.Pf.636.696/2013,** számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Az eljáró ügyvéd

az öröklési szerződést alakilag hibásan szerkesztette meg, amely okból a felperes nem örökölt. A felperes kártérítés iránt indított pert arra hivatkozással, hogy az ügyvéd az általa szerkesztett okirat alaki hibáját egy másik perben már egyezség keretében elismerte.

A Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság előtt a 14.P.20.384/2016. számú ügyben ugyancsak okratszerkesztési hiba miatt indított kártérítési ügyben az alperesi ügyvéd elismerte a felelősségét és a felperessel - tárgyaláson - egyezséget kötöttek.

4.) Határidő elmulasztása

Azon esetek sorolhatók ebbe a kategóriába, amelyek során az ügyvéd valamely jogszabályban meghatározott határidőt hagy figyelmen kívül - legyen az keresetindításra, jogorvoslatra vagy elévülésre vonatkozó határidő- és ezáltal elzárja ügyfelét a további bírósági igényérvényesítés lehetőségétől. Ezekben az esetekben a bíróság elkészttség miatt elutasítással él, tehát nem vizsgálja érdemben a beadványt. A Legfelsőbb Bíróság **BH+ 2010.1.20** számú döntésében kimondta, hogy az igény érvényesítésére rendelkezésre álló határidő elmulasztása miatti jogvesztés megalapozza az ügyvéd kártérítési felelősségét.

a) A keresetindításra nyitva álló határidő figyelmen kívül hagyása

A Bács-Kiskun Megyei Bíróság **Pf.21.619/2002/4.** számú ítélete kimondja, hogy amennyiben az ügyvéd keresetindítási határidőt mulaszt, nem általános kártérítésnek van helye, hanem az Alaptörvény XVIII. cikkének (1) bekezdésében mindenki számára deklarált független és pártatlan eljáráshoz való alapjog elvesztése miatt, nem vagyoni kár (jelenleg: személyiségi jogsértés) lehet megalapozott és nem vagyoni kártérítés (jelenleg: sérelemdíj) megfizetésének van helye.

b) A jogorvoslatra nyitva álló határidő figyelmen kívül hagyása

A MÜBSE álláspontja szerint, bár nem abszolút szerkezetű jogról van szó, a peren kívüli gyakorlatban sérelemdíj megítélését tartja helyénvalónak ebben az esetben, mivel az ügyfél elesik az Alaptörvény

XXVIII. cikkének (7) bekezdésében mindenki számára biztosított jogorvoslathoz való jogától és ezáltal személyiségi joga sérül.

A **BH+ 2009.5.215.** leszögezi, hogy a fellebbezési határidő elmulasztása miatt a jogi képviselő önhibán kívülisége nem állapítható meg, ha a fellebbezés benyújtásának helyére vonatkozóan adminisztrátorát a szükséges mértékben nem világosította fel és a fellebbezés tartalma szerint sem lehetett megállapítani, hogy azt hova kellett postázni.

A **BH 1996.11.595.** az ügyvédekre nézve alapvető kötelezettségként mondja ki, hogy a jogi képviselő köteles távolléte esetére megfelelő helyettesítéséről gondoskodni a törvényes határidők betartása végett. Amennyiben e kötelezettség elmulasztása késedelmesen előterjesztett fellebbezésben ölt testet, a mulasztása kimentésére benyújtott igazolási kérelem még méltányos elbírálás mellett sem tekinthető megalapozottnak.

A Fővárosi Ítéletábrla **6.Pf.20.893/2007/5.** számú ügyében a jogellenes magatartás és a bekövetkezett kár közötti ok-okozati összefüggés bizonyítatlanságának hiányában nem adott helyt a felperes kártérítési igényének. A felperes, aki egy borozó üzemeltetője, elmulasztotta bér és használati díjfizetését, ezért az üzemeltetésbe adó felmondta a köztük lévő határozott idejű szerződést. A felperes a helyiséget 1997. január 2-án önként visszaadta az üzemeltetésbe adónak. Ezt követően ez utóbbi pert indított a felperes ellen a hátralékos díj megfizetése iránt, melyben a felperest az alperes képviselte. Az ügyvéd ellenkérelmében előadta ugyan, hogy a felperesnek szerződésszegés miatt 15.000.000 Ft általános kártérítési igénye van az üzemeltetésbe adóval szemben, azonban viszontkeresetét nem pontosította, a tárgyalásokon nem jelent meg. A bíróság a felperest a kereset szerint marasztalta.

A történetek után felperes pert indított ügyvédje ellen, melyben az üzemeltetésbe adótól követelt kárát, azaz 15 millió forintot jelölt meg kártérítési igényeként. Az elsőfokú bíróság 24.P.631.925/2003/34. számú ítéletében a felperes keresetét elutasította, arra hivatkozva, hogy - bár a Budapesti Ügyvédi Kamara jogerős határozatával igazolta, hogy az alperes nem kellően gondos eljárásával, mulasztásaival megszegte a megbízási szerződésből rá háruló kötelezettségeit (felperes érdekeinek megfelelő képviselete, legjobb tudása szerinti eljárási kötelezettség) -, a kártérítési

kötelezettség csak akkor áll fenn, ha az alperes mulasztása nélkül, felperes kára nem következett volna be. A felperes a borozót nem az alperes magatartásával összefüggésben vesztette el, a felperes ugyanis a helyiséget önként adta vissza, továbbá olyan fizetési hátraléka állt fenn, amelyet a bérlemény visszaadásáig nem teljesített. A felperes fellebbezéssel élt az elsőfokú bíróság határozata ellen, melynek eredményeként a Fővárosi Ítéletábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta a jogellenes magatartás és a bekövetkezett kár közötti ok-okozati összefüggés bizonyíthatatlanságának hiányában. Mivel a viszontkereset érdemben elbírálásra nem kerülhetett, az csupán a felperes feltételezése, hogy a korábbi eljárásban a viszontkereset szabályszerű előterjesztése, illetve a fellebbezési hiányok pótlása, ezáltal a fellebbezés érdemi elbírálása rá nézve kedvezőbb határozatot eredményezett volna, és 15.000.000 Ft kártérítésre kötelezte volna a jogerős ítélet az ellenfelét.

Bár a jogi képviselő hibája általában nem jelenti egyenesen azt, hogy az ügyfele emiatt elveszti a pert, két évvel később, egy ismételten pervesztést eredményező ügyvédi mulasztás ügyében a Legfelsőbb Bíróság BH 2009.12.356. számú döntésében kimondta, hogy az ügyvéd ellen indított kártérítési per bírósága érdemben nem vizsgálhatja azt a kérdést, hogy a korábbi pert, amelyben az ügyfél pervesztés lett, az ügyvéd mulasztása hiányában biztosan megnyerte-e volna.

Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság **3. P. III. 23.454/2009/16.** számú ítéletében ugyancsak nem adott helyt a felperes kártérítési igényének. Az alperes feladata volt a Salgótarjáni Munkaügyi Bíróság M.148/1999/21. sz. ítélete, és az azt helybenhagyó Nógrád Megyei Bíróság Mf.20.070/2000/4. számú ítélete elleni felülvizsgálati eljárás megindítása és az esetleges új eljárás során az alperes képviselete az elmaradt prémium visszafizetésére. A Legfelsőbb Bíróság Mfv.II.10.590/2000/4. számú ítéletében a korábban eljárt bíróságok döntését részben megváltoztatta, és kötelezte a felperes munkáltatóját elmaradt prémium címén 4.221.000,-Ft megfizetésére. A Legfelsőbb Bíróság a tőkeösszeg után fizetendő kamatról azonban nem rendelkezett. A Legfelsőbb Bíróság ítéletét az alperes - mint a felperes képviselője - 2001. augusztus 2. napján vette át. A Legfelsőbb Bíróság ítéletét a felperes az alperes részére faxon 2001. augusztus 21. napján küldte meg. Az alperes a Legfelsőbb Bíróság Mfv.II.10.590/2000/4. számú ítélete kiegészítése iránt kérelmet terjesztett elő a felperes kérelmére, melyben hivatkozott arra, hogy mind a kereseti petitumban, mind a felülvizsgálati kérelemben kamatigénye is volt, melyről az ítéletben nem történt rendelkezés - sem helytadás, sem elutasítás -, és az indokolás sem tért ki annak mellőzésére. Erre tekintettel kérte, hogy a Legfelsőbb Bíróság az

ítéletét a marasztalt tőkeösszeg vonatkozásában 1997. április 1. napjától kezdődően évi 20%-os kamattal egészítse ki. A kérelmet az alperes 2001. augusztus 22. napján adta postára. A Legfelsőbb Bíróság Mfv.II.10.590/2000/9. számú végzésével a kiegészítés iránti kérelmet elutasította. Indokolása szerint a Pp. 225.§ (1) bekezdése szerint az ítélet kiegészítését annak közlésétől számított 15 nap alatt lehet kérni; ez a határidő pedig 2001. augusztus 17-én letelt.

A bíróság ítéletében azt állapította meg, hogy az alperes esetleges mulasztása és a Legfelsőbb Bíróság ítélete kiegészítésének elmaradása között az okozati összefüggés nem áll fenn. Utalt e körben a BH2007.124. és BDT2008.1836. számú közzétett eseti döntésekben foglaltakra is.

Nehézségek az ügyvédek ellen indított kártérítési perekben

A kialakult bírói gyakorlat szerint az ügyvéd ellen indított kártérítési per bírósága érdemben nem vizsgálhatja azt a kérdést, hogy a felperes az ügyvéd mulasztása hiányában az elmulasztott pert megnyerte volna vagy sem (BH 2009/356., BH 2012/90., Kúria Pfv.III.21.839/2011/3.) Bár Kúria a Pfv.V. 20.864/2017/5. számú kártérítési ügyben maga is vizsgálta az ún. árnyékper kimenetelét.

Az alábbi jogesetek mégis azt a véleményt támasztják alá, mely szerint nem vizsgálható az árnyékper kimenetele érdemben egy kártérítés iránt indított perben.

Debreceni Ítélet tábla Pf.I.20.359/2015/8.

Az ún. árnyékper lefolytatására nincs lehetőség még abban az esetben sem, ha - mint a perbeli esetben - a felperes munkaügyi perben előterjesztett keresete nem került érdemi elbírálásra, hanem az azt tartalmazó keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül utasították el. A jelen perben azért sem lehetséges a munkaügyi perben előterjesztett kereset elbírálása, mert mások a felek, így az alperesi oldalon nem a munkáltató, hanem a felperes korabeli jogi képviselője szerepel, továbbá más a bíróság is: az nem a munkaügyi jogvitában hatáskörrel rendelkező munkaügyi (és közigazgatási), hanem általános hatáskörű polgári bíróság. Ebből következően a felperes keresetében megfogalmazott vagyoni kártérítésben az alperes nem volt marasztalható.

A felperes egészségi állapotának megromlása miatt követelt nem vagyoni kártérítési igény ugyancsak alaptalan volt annak bizonyíthatlansága okán. Ezzel összefüggésben megjegyzi az ítélőtábla, hogy ugyan valóban szabad (kötetlen) a bizonyítás rendszere a polgári perben, azonban ez nem jelenti egyúttal azt is, hogy egy különleges szakértelmet igénylő kérdés laikus tanúk vallomása alapján lenne eldönthető. Az egészségkárosodás okainak feltárása, s ezáltal annak és az alperes jogellenes magatartása közötti okozati összefüggés meglétének megállapítása szükségessé teszi a megfelelő kompetenciával rendelkező orvosszakértő véleményének beszerzését, amelyet annak a felperesre kedvezőtlen tartalma miatt nem lehet figyelmen kívül hagyni, és laikus hozzátartozók, szomszédok, ismerősök tanúvallomásával helyettesíteni, s ez utóbbiak alapján ellentétes következtetésre jutni.

Mindössze tehát az elsőfokú bíróság által is megállapított személyiségi jogsértés az, ami megalapozta az alperes marasztalását. Az elsőfokú bíróság nem nevesítette az alperes által megsértett személyiségi jogot, ahogy azt az első fokú ítéletben citált eseti döntés sem tartalmazta, ezért ezt az ítélőtábla teszi meg utalással az Alkotmánybíróság 1/1994. (I. 7.) AB határozatára, amelyben kifejtettek szerint az önrendelkezési jog fontos tartalmi eleme - egyebek között - az egyén joga arra, hogy az igény állapotába került alanyi jogait a különböző állami szervek, így a bíróság előtt is érvényesítse; az önrendelkezési jog azonban, mint az általános cselekvési szabadsághoz való jog, a jogérvényesítéstől tartózkodás, a nem cselekvés jogát is magában foglalja. Az alperes jogellenes magatartása következtében tehát a felperes önrendelkezési joga, mint személyhez fűződő joga sérült, amikor az alperes megfosztotta őt attól a lehetőségtől, hogy a munkáltatójával kialakult munkaügyi jogvitában megfogalmazott igénye a bíróság részéről érdemben elbírálásra kerüljön.

A személyiségi jogsértés folytán elszenvedett hátrány kompenzálásához szükséges, de egyben elegendő nem vagyoni kártérítés összegét az elsőfokú bíróság helytállóan határozta meg, figyelemmel a MÜBSE által megállapított - helyesen - 300 000 Ft-ra, amelyből a biztosító 250 000 Ft-ot fizetett meg, míg az önrésznek megfelelő 50 000 Ft megfizetésére a jelen perbeli marasztalásától függetlenül az alperes köteles. Ez a nem vagyoni kárpótlás felel meg az egységes megítélés követelményének, így annak felemelésére az ítélőtábla nem látott okot.

Kúria Pfv.III.20.026/2016/3.

Az ügyvéd ellen indított kártérítési per bírósága érdemben nem vizsgálhatja azt a kérdést, hogy a felperes az ügyvéd mulasztása hiányában igényét sikerrel érvényesíthette volna, nincs lehetőség "árnyékper" lefolytatására.

Kúria Pfv.III.20.861/2018/4.

kártérítési perben a bíróság érdemben még akkor sem vizsgálhatja azt a kérdést, hogy a felperes az ügyvéd mulasztása hiányában igényét sikerrel érvényesíthette volna, ha ennek eldöntéséhez egyes bizonyítékok rendelkezésre állnak.

Kúria Pfv. III. 21.839/2011; BH 2012. 4.89

A fentiek alapján felmerülő kérdések:

1. Ügyvédi hiba esetén sérülhet-e a jogorvoslathoz való jog?
2. Elveszhet a sikeres igényérvényesítés esélye?
3. Kérdés, hogy az így felmerülő hátrány vagyoni hátránynak, vagy nemvagyoni hátránynak minősül? (sérelemdíj alkalmazhatóságának kérdése)
4. Van-e olyan ügyvéd által okozott kár, ami sérelemdíj esetén bagatellnek tűnhet?
5. Az így megítélt kártérítés célja reparációs vagy prevenció?
6. Amennyiben vagyoni hátrányról beszélünk, az akkora összeggel egyezik meg, melynek összegszerűsége az alapügyben elvesztett esély mértékéhez (vagyis az elmaradt perben megnyerni célzott összegnek a sikeres igényérvényesítés valószínűségével korrigált, esélyarányos hányadához) igazodhat?
7. Kell-e/lehet-e vizsgálni az árnyékperben „elvesztett” összegszerűséget?
8. Amennyiben nemvagyoni kártérítésként kerül előterjesztésre, akkor az alapjogi alapon (jogorvoslathoz való jog) vagy személyiségi jogként kerüljön elbírálásra /előterjesztésre/?
Bővíthető ezzel a személyiségi jogok köre?
9. Alkalmazható-e az általános kártérítés elve a teljes felelősségi tényállás hiányossága esetén?
10. Az új Pp. alapján indított keresetek esetén indított kártérítési perekben felmerülő kérdések.
Pl. jogcímhez kötöttség, FMH-val induló perek megszüntetése esetén az ismételten indított FMH
11. Különbség van-e az ügyvédi és a bíróság kártérítési felelőssége között?

A Fővárosi Ítéltábla, 2.Pf.21.128/2012/7. számú ítéletében foglaltak alapján az jogorvoslathoz való jog nem minősül általános személyiségi jognak, ezért annak megsértésére hivatkozással a személyiségi jogvédelem eszközeinek igénybevétele nem lehet megalapozott", ezért nem látott lehetőséget a felperes részére nem vagyoni kártérítés megállapítására. A Ptk. által szabályozott személyhez fűződő jogok sajátossága alapvetően az, hogy ezen jogosultságok abszolút szerkezetűek, [...] a jogorvoslathoz való jogosultság (azonban) nem keletkeztet abszolút szerkezetű jogviszonyt", ugyanis "[.....] ilyen joggal kizárólag az rendelkezhet, aki valamely eljárásban részt vesz, másrészt csak akkor rendelkezik ezzel a jogosultsággal, ha jogszabály ezt számára lehetővé teszi. Ez olyan többszörös korlátozás, amely kizárja a jogorvoslati jogosultság általános személyiségi jogként való értelmezését. ... A személyiségi jogok másik fontos ismérve az, hogy minden embert, mint jogképes jogalanyt ezek a jogok korlátozás nélkül megilletnek, alapvetően az emberi személyiség egyszeri és megismételhetetlen volta, mint alapvető emberi érték miatt. [...] Ezzel szemben úgynevezett származtatott jogoknak minősülnek azok a jogok, amelyek szintén bizonyos törvényi felhatalmazások alapján illetik meg a személyeket, azonban nem az általánosan jellemző értékminőség védelmére szolgálnak, hanem egy adott jogviszonyban a feleket megillető jogok védelmére hivatottak, meghatározott eljárási keretek között."

A fenti érvelés alapján az új Ptk. rendszerébe bevezetett sérelemdíj kizárólag személyiségi jogsérelem esetén ítéltető meg. A sérelemdíj legnagyobb veszélye, hogy a nem egyértelműen személyiségi jogi jellegű jogosultságok megsértése kompenzáció nélkül maradhat, ezáltal a jogsértésnek nem marad magánjogi szankciója.[25] Témánkat illetően a probléma abban áll, hogy amennyiben a jogalkalmazó az ügyvédi műhibából származó jogvitákban zsinórmértékként fogadná el a Fővárosi Ítéltábla fent hivatkozott döntésében foglaltakat, akkor a Ptk. sérelemdíjra vonatkozó szabályai alapulvételével bizonyos, tipikus ügyvédi műhibák esetén - melyek korábban nem vagyoni kártérítéssel voltak szankcionálhatók - sérelemdíj megállapításának nem lenne helye. Így pedig a nyilvánvaló jogsérelmet szenvedett megbízók kiesnének a jogvédelem és a jogérvényesítés köréből, egyes ügyvédi mulasztásoknak nem lenne magánjogi jogkövetkezménye.

Összegzés:

Nincs egységes joggyakorlat az árnyékperek lefolytatására vonatkozóan, bár az elmondható, hogy a Kúria több tanácsa abban az irányban foglalt állást, hogy nem folytatható le az alapper a kártérítési perben. Ugyanígy nincs még egységes joggyakorlat abban sem, hogy ügyvédi hiba esetén kérhető-e sérelemdíj, vagy sem. A fentiekre tekintettel kimondható az a mindenki által tudott és gondolt elvárás, mely szerint az ügyvédi tevékenység (megbízási szerződés) folytatása nagy felelősség, különös tekintettel a gyorsan változó jogszabályokra, és az anyagi, valamint eljárásjogi jogszabályokban fellelhető határidőkre.